EUROPOS
KOMISIJA

Briuselis, 2025 07 16
COM(2025) 408 final

Rekomendacija

TARYBOS SPRENDIMAS

kuriuo įgaliojama pradėti Europos Sąjungos ir Jungtinės Didžiosios Britanijos ir Šiaurės Airijos Karalystės derybas dėl Europos Sąjungos ir Jungtinės Karalystės, kiek tai susiję su Didžiąja Britanija, bendros sanitarijos ir fitosanitarijos erdvės ir dėl Jungtinės Karalystės ir Sąjungos šiltnamio efektą sukeliančių dujų apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemų susiejimo

AIŠKINAMASIS MEMORANDUMAS

1. 1. REKOMENDACIJOS APLINKYBĖS

1.1. Rekomendacijos pagrindimas ir tikslai

2020 m. vasario 1 d. Jungtinė Didžiosios Britanijos ir Šiaurės Airijos Karalystė (toliau – Jungtinė Karalystė) išstojo iš Europos Sąjungos (toliau – Sąjunga) ir Europos atominės energijos bendrijos (toliau – Euratomas). Santykiai reglamentuojami dviem susitarimais:

– Susitarimu dėl išstojimo[1]. Neatskiriama Susitarimo dėl išstojimo dalis yra Protokolas dėl Airijos ir Šiaurės Airijos, dabar vadinamas Vindzoro sistema[2];

– Prekybos ir bendradarbiavimo susitarimu[3].

2025 m. gegužės 19 d. Europos Sąjunga ir Jungtinė Karalystė surengė pirmąjį aukščiausiojo lygio susitikimą ir priėmė bendrą pareiškimą, kuriame dar kartą patvirtino įsipareigojimą visapusiškai, laiku ir tiksliai įgyvendinti Susitarimą dėl išstojimo, įskaitant Vindzoro sistemą, ir Prekybos ir bendradarbiavimo susitarimą. Jos palankiai įvertino Jungtinės Karalystės ir Europos Komisijos bendrąjį susitarimą dėl atnaujintos ES ir JK bendradarbiavimo darbotvarkės[4].

Po tiriamųjų derybų parengtame Bendrajame susitarime išdėstytas politinis susitarimas dėl pagrindinių būsimo darbo, susijusio su susitarimais dėl bendros sanitarijos ir fitosanitarijos erdvės ir dėl apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemų susiejimo, parametrų ir kartu primenama, kad abi pusės greitai imsis šių įsipareigojimų vykdymo pagal atitinkamas procedūras ir teisines sistemas.

(a) Bendra sanitarijos ir fitosanitarijos erdvė

Nuo 2021 m. sausio 1 d. Sąjunga ir Jungtinė Karalystė yra dvi atskiros sanitarijos ir fitosanitarijos erdvės su atskirais teisės aktais ir politika, išskyrus Jungtinę Karalystę, kiek tai susiję su Šiaurės Airija, kur pagal Vindzoro sistemą taikomos Sąjungos sanitarijos ir fitosanitarijos taisyklės.

Nuo 2021 m. sausio 1 d. Sąjunga Didžiajai Britanijai taiko savo sanitarijos ir fitosanitarijos *acquis* taisykles, taip pat atitinkamą prekybos standartų ir kitų reikalavimų, įskaitant judėjimui iš trečiųjų šalių ir į jas taikytinas sertifikavimo ir kontrolės nuostatas ir esminius reikalavimus, *acquis*. Ši kontrolė visų pirma apima dokumentų, tapatybės ir fizinius patikrinimus siekiant užtikrinti, kad prekės atitiktų Sąjungos sveikatos, saugos ir kokybės standartus. Jungtinė Karalystė kelis kartus atidėjo visapusiškos įvežimo iš Sąjungos pasienio kontrolės įgyvendinimą. 2024 m. sausio mėn. ji pradėjo importui iš Sąjungos taikyti priemones, apėmusias sanitarinius ir fitosanitarinius patikrinimus ir sertifikavimą, išankstinį pranešimą apie importą ir dokumentų, tapatybės ir fizinę kontrolę pasienyje, taip pat didelius tikrinimo

---

1 Susitarimas dėl Jungtinės Didžiosios Britanijos ir Šiaurės Airijos Karalystės išstojimo iš Europos Sąjungos ir Europos atominės energijos bendrijos (OL L 29, 2020 1 31, p. 7) (toliau – Susitarimas dėl išstojimo).

2 2023 m. kovo 24 d. Susitarimu dėl Jungtinės Didžiosios Britanijos ir Šiaurės Airijos Karalystės išstojimo iš Europos Sąjungos ir Europos atominės energijos bendrijos įsteigtame Jungtiniame Komitete pateikta Sąjungos ir Jungtinės Karalystės bendra deklaracija Nr. 1/2023, OL L 102, 2023 4 17, p. 87.

3 Europos Sąjungos bei Europos atominės energijos bendrijos ir Jungtinės Didžiosios Britanijos ir Šiaurės Airijos Karalystės prekybos ir bendradarbiavimo susitarimas (OL L 149, 2021 4 30, p. 10–2539) (toliau – Prekybos ir bendradarbiavimo susitarimas).

4 Bendrasis susitarimas dėl atnaujintos Europos Sąjungos ir Jungtinės Karalystės bendradarbiavimo darbotvarkės, https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/lt/statement_25_1267.

mokesčius. Paskelbta ir apie papildomus patikrinimus ir kontrolę, tačiau šios priemonės dar atidėtos. Visų pirma 2025 m. birželio 2 d. Jungtinės Karalystės vyriausybė paskelbė, kad, atsižvelgiant į 2025 m. gegužės 19 d. Europos Sąjungos ir Jungtinės Karalystės aukščiausiojo lygio susitikime prisiimtą įsipareigojimą, iki 2027 m. sausio mėn. bus atidėta vidutinės rizikos vaisių ir daržovių kontrolė. Be to, Jungtinė Karalystė iki 2027 m. vasario 1 d. atidėjo su ekologine gamyba ir prekybos standartais susijusių sertifikavimo reikalavimų ir patikrinimų taikymo pradžią.

Prekybą produktais, kuriems taikomos nurodytos sanitarijos, fitosanitarijos arba kitos atitinkamos taisyklės, palengvintų bendra Sąjungos ir Jungtinės Karalystės sanitarijos ir fitosanitarijos erdvė. Dėl jos didžioji dalis gyvūnų, gyvūninių produktų, augalų ir augalinių produktų vežimo iš Didžiosios Britanijos į Sąjungą ir atvirkščiai būtų vykdoma be šiuo metu privalomų ar numatomų sertifikatų ar kontrolės priemonių. Ji turėtų nepakenkti Sąjungos vidaus rinkai ar jos bendrai sanitarinės ir fitosanitarinės rizikos mažinimo ir maisto standartų užtikrinimo tvarkai. Todėl susitarimu turėtų būti užtikrinta aukšto lygio apsauga nuo sanitarinės ir fitosanitarinės rizikos, taip pat tinkama vartotojų apsauga Sąjungoje ir Jungtinėje Karalystėje.

(b) Jungtinės Karalystės ir Sąjungos šiltnamio efektą sukeliančių dujų apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemų susiejimas

Nuo 2021 m. sausio 1 d. Sąjunga ir Jungtinė Karalystė taiko atskiras šiltnamio efektą sukeliančių dujų apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemas, išskyrus Jungtinę Karalystę, kiek tai susiję su Šiaurės Airija, kur pagal Vindzoro sistemos 9 straipsnį ir 4 priedą Sąjungos šiltnamio efektą sukeliančių dujų apyvartinių taršos leidimų prekybos sistema taikoma didmeninėms elektros energijos rinkoms.

Sąjungos ir Jungtinės Karalystės šiltnamio efektą sukeliančių dujų apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemas sieja daug bendrų struktūrinių savybių. Tačiau nuo 2021 m. ėmė ryškėti abiejų sistemų skirtumai, pavyzdžiui, ėmė skirtis jų taikymo sritis (pvz., nuo 2024 m. Sąjungos šiltnamio efektą sukeliančių dujų apyvartinių taršos leidimų prekybos sistema taikoma vidaus ir tarptautiniam jūrų transportui ir yra plačiau taikoma tarptautinės aviacijos srityje) ir apyvartinių taršos leidimų skaičius. Šie skirtumai prisideda prie skirtingų anglies dioksido kainų Sąjungoje ir Jungtinėje Karalystėje.

Jungtinės Karalystės ir Sąjungos šiltnamio efektą sukeliančių dujų apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemų susiejimas padėtų abiem Šalims siekti tvarumo tikslų. Taip būtų padaryta pažanga sudarant vienodas sąlygas Sąjungai ir Jungtinei Karalystei ir sumažinta anglies dioksido nutekėjimo rizika. Be to, taip padidėtų tikrumas dėl anglies dioksido kainos formavimosi ir anglies dioksido rinkų likvidumas ir nebebūtų poreikio vienai Šaliai taikyti savo pasienio anglies dioksido korekcinius mechanizmus kitos Šalies kilmės produktams.

1.2. Suderinamumas su toje pačioje politikos srityje galiojančiomis nuostatomis

Prekybos ir bendradarbiavimo susitarimas

Prekybos ir bendradarbiavimo susitarime yra nuostatų, susijusių tiek su sanitarijos ir fitosanitarijos priemonėmis, tiek su prekyba šiltnamio efektą sukeliančių dujų apyvartiniais taršos leidimais.

Kalbant apie sanitarijos ir fitosanitarijos priemones, šios nuostatos grindžiamos dviem atskiromis sanitarijos ir fitosanitarijos erdvėmis. Remiantis šia prielaida, Prekybos ir bendradarbiavimo susitarime numatoma bendradarbiauti siekiant apsaugoti žmonių, gyvūnų ir augalų gyvybę ar sveikatą; remiamas PPO sutarties dėl sanitarijos ir fitosanitarijos priemonių taikymo įgyvendinimas; užtikrinama, kad dėl taikomų sanitarijos ir fitosanitarijos priemonių nekiltų nereikalingų kliūčių prekybai; skatinamas didesnis tokių priemonių skaidrumas ir

supratimas; stiprinamas bendradarbiavimas kovos su atsparumu antimikrobinėms medžiagoms, tvarių maisto sistemų skatinimo, gyvūnų gerovės apsaugos ir elektroninio sertifikavimo srityse; stiprinamas bendradarbiavimas atitinkamose tarptautinėse organizacijose siekiant rengti tarptautinius standartus, gaires ir rekomendacijas dėl gyvūnų sveikatos, maisto saugos ir augalų sveikatos, taip pat skatinamas jų įgyvendinimas. Kalbant apie ekologiškus produktus, Prekybos ir bendradarbiavimo susitarime, ypač jo 14 priede, nustatyta, kad ES ir Jungtinė Karalystė pripažįsta viena kitos ekologinės gamybos taisyklių lygiavertiškumą.

Kalbant apie Jungtinės Karalystės ir Sąjungos šiltnamio efektą sukeliančių dujų apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemų susiejimą, Prekybos ir bendradarbiavimo susitarimo 392 straipsnio 6 dalyje nustatyta, kad Sąjunga ir Jungtinė Karalystė turi rimtai apsvarstyti galimybę susieti atitinkamas savo anglies dioksido apmokestinimo sistemas taip, kad būtų išlaikytas šių sistemų vientisumas ir užtikrinama galimybė padidinti jų veiksmingumą.

Naujais susitarimais turėtų būti: i) užtikrintas dinamiškas suderinimas su visomis atitinkamomis Europos Sąjungos taisyklėmis, ii) užtikrintas vienodas aiškinimas, iii) numatytas ginčų sprendimo mechanizmas su nepriklausomu arbitražo teismu pagal Prekybos ir bendradarbiavimo susitarimą, o aukščiausia instancija visais ES teisės klausimais paskirtas Europos Sąjungos Teisingumo Teismas ir iv) numatytas patikimas mechanizmas, kuriuo užtikrinama, kad arbitražo teismo sprendimų būtų laikomasi, pavyzdžiui, suteikiant galimybę priimti tinkamas priemones Sąjungos interesams apsaugoti ir galimybę imtis kryžminių atsakomųjų veiksmų tarp naujų susitarimų ir tarp šių bei sričių, kurioms taikomas Prekybos ir bendradarbiavimo susitarimas.

Jais turėtų būti užtikrinta, kad: i) būtų tinkamai naudojamasi esamų susitarimų, visų pirma Prekybos ir bendradarbiavimo susitarimo, valdymo struktūromis ir ii) naujiems susitarimams būtų taikoma Prekybos ir bendradarbiavimo susitarimo apsaugos sąlyga (Prekybos ir bendradarbiavimo susitarimo 773 straipsnis).

Susitarimas dėl išstojimo, įskaitant Vindzoro sistemą

Pagal Vindzoro sistemą Jungtinei Karalystei, kiek tai susiję su Šiaurės Airija, ir jos teritorijoje automatiškai taikoma atitinkama Sąjungos teisė, siekiant išvengti realios sienos Airijos saloje. Vindzoro sistema bus toliau taikoma tiek sanitarijos ir fitosanitarijos priemonėms, tiek bendrajai elektros energijos rinkai.

Todėl abu numatomi sudaryti susitarimai – dėl bendros sanitarijos ir fitosanitarijos erdvės ir dėl šiltnamio efektą sukeliančių dujų išmetimo sistemų susiejimo – būtų taikomi kartu su Vindzoro sistema ir jos nepažeidžiant, kaip nurodoma toliau.

(a) Dėl sanitarijos ir fitosanitarijos priemonių

– Atitinkamas Sąjungos *acquis* būtų toliau taikomas Jungtinei Karalystei, kiek tai susiję su Šiaurės Airija, ir jos teritorijoje pagal Vindzoro sistemą, visų pirma jos 5 straipsnio 4 dalį ir 13 straipsnio 1 ir 3 dalis kartu su atitinkamomis 2 priedo dalimis;

– Jungtinei Karalystei, kiek tai susiję su Šiaurės Airija, ir jos teritorijoje taikomo Sąjungos *acquis* įgyvendinimas, taikymas, priežiūra ir vykdymo užtikrinimas, kaip nustatyta Vindzoro sistemos 12 straipsnyje, būtų taikomi ir toliau.

Sudarius ES ir JK susitarimą dėl bendros sanitarijos ir fitosanitarijos erdvės, ir tik tol, kol tokio susitarimo visapusiškai laikomasi, siekiama užtikrinti, kad per tarpusavio sąveiką su Vindzoro sistema toks susitarimas duotų tokią pat naudą ir prekių įvežimo į Šiaurės Airiją iš kitų Jungtinės Karalystės dalių sanitarijos ir fitosanitarijos aspektams.

Tai reikštų, kad didžioji dalis gyvūnų, gyvūninių produktų, augalų ir augalinių produktų vežimo iš Didžiosios Britanijos į Šiaurės Airiją ir atvirkščiai būtų vykdoma be šiuo metu privalomų ar numatomų sertifikatų ar kontrolės priemonių. Be to, būtų panaikinti tokie reikalavimai kaip konkrečių mažmeninių žemės ūkio maisto produktų ženklinimas „neskirta ES“, nes tiek ES, tiek Jungtinei Karalystei būtų taikomos tos pačios SFP taisyklės ir standartai, o tokių prekių paskirties vieta arba vartojimo sąlygos nebeapsiribotų Šiaurės Airija, nevežant jų toliau į ES.

Šiuo tikslu Komisija pasiūlys pradėti būtinas procedūras, kad į atitinkamą Vindzoro sistemos priedą būtų įtrauktas (-i) atitinkamas (-i) Sąjungos aktas (-ai) dėl būsimo ES ir JK susitarimo dėl bendros sanitarijos ir fitosanitarijos erdvės ir kad būtų pateikti tiksliniai atitinkamų Sąjungos teisės aktų, taikomų Jungtinei Karalystei, kiek tai susiję su Šiaurės Airija, ir jos teritorijoje, pakeitimai. Pastarieji gali apimti i) elementus, susijusius su būsimo susitarimo naudos išplėtimu prekių vežimui iš Didžiosios Britanijos į Šiaurės Airiją ir atvirkščiai ir atitinkamomis apsaugos priemonėmis, ir ii) nuostatas, kuriomis prireikus nustatomos sąlygos, leidžiančios visapusiškai arba iš dalies išlaikyti esamas sanitarijos ir fitosanitarijos lengvatas pagal Vindzoro sistemą. Tų pakeitimų turinys, įskaitant atitinkamas apsaugos priemones, gali būti nustatytas tik užbaigus derybas dėl ES ir JK susitarimo dėl bendros sanitarijos ir fitosanitarijos erdvės ir žinant tikslią numatomo sudaryti susitarimo taikymo sritį ir turinį.

(b) Dėl Jungtinės Karalystės ir Sąjungos šiltnamio efektą sukeliančių dujų apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemų susiejimo

Susitarimas dėl Sąjungos apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemos susiejimo su Jungtinės Karalystės apyvartinių taršos leidimų prekybos sistema turėtų būti taikomas Sąjungai ir Jungtinei Karalystei. Šiaurės Airijos didmeninėms elektros energijos rinkoms ir toliau bus taikomos Vindzoro sistemos 9 straipsnyje ir 4 priede numatytos priemonės.

1.3. Suderinamumas su kitomis Sąjungos politikos sritimis

Vienodų sąlygų nauda

Abiem susitarimais būtų užtikrinta, kad Europos Sąjungos ir Jungtinės Karalystės veiklos vykdytojams būtų sudarytos vienodos sąlygos. Susitarimu dėl bendros sanitarijos ir fitosanitarijos erdvės būtų užtikrinti bendri standartai ir reglamentavimo suderinimas su Sąjungos taisyklėmis. Apyvartinių taršos leidimų prekybos atveju susitarimu dėl Jungtinės Karalystės ir Sąjungos šiltnamio efektą sukeliančių dujų apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemų susiejimo būtų užtikrintas bent toks pat priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimo užmojis, taip sumažinant anglies dioksido nutekėjimo ir konkurencijos iškraipymo riziką, taip pat vienoda taikymo sritis (išskyrus individualų būstų šildymą) ir reglamentavimo suderinimas su atitinkamomis Sąjungos taisyklėmis.

Susitarimas dėl Jungtinės Karalystės ir Sąjungos šiltnamio efektą sukeliančių dujų apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemų susiejimo turėtų atitikti Reglamento (ES) 2023/956, kuriuo nustatomas pasienio anglies dioksido korekcinis mechanizmas, (toliau – PADKM reglamentas) 2 straipsnio 6 dalyje nustatytas sąlygas. Todėl įsigaliojus susitarimui PADKM reglamentas nebūtų taikomas Jungtinės Karalystės kilmės prekėms. Jungtinė Karalystė taip pat netaikytų savo PADKM Sąjungos kilmės prekėms.

Nauda dvišalei prekybai

Dėl susitarimo dėl bendros sanitarijos ir fitosanitarijos erdvės prekyba palengvėtų, nes nebereikėtų sertifikuoti produktų, kuriems taikomas susitarimas, ir vykdyti šių produktų ir jų atitikties susitarime nustatytiems standartams sistemingos pasienio kontrolės, bet būtų išlaikyti aukšti visuomenės, gyvūnų ir augalų sveikatos apsaugos ir maisto standartai.

Nauda tvarumui ir klimatui

Sąjungos šiltnamio efektą sukeliančių dujų apyvartinių taršos leidimų prekybos sistema yra kertinis jos klimato politikos akmuo, kuriuo siekiama ekonomiškai efektyviai mažinti vykdant įvairią veiklą išmetamą šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį. Laikantis principo „teršėjas moka“, šia prekybos sistema nustatoma energetikos, pramonės, aviacijos ir jūrų transporto sektoriams, kurie išmeta apie 40 % Sąjungos bendro išmetamo ŠESD kiekio, taikoma išmetamo ŠESD kiekio ribinė vertė ir anglies dioksido kaina. Pagal šią sistemą anglies dioksido kainą nustato rinkos jėgos, o tai skatina mažinti išmetamą ŠESD kiekį ten, kur tai ekonomiškai efektyviausia. Anglies dioksido kainos taip pat turi įtakos pajamoms, investuojamoms į klimato politikos veiksmus ir energetikos pertvarką.

Susitarimas dėl Jungtinės Karalystės ir Sąjungos šiltnamio efektą sukeliančių dujų apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemų susiejimo leistų ES pasinaudoti šia nauda dvišaliu pagrindu ir paremti gerai veikiančios tarptautinės anglies dioksido rinkos kūrimą susiejant šiltnamio efektą sukeliančių dujų apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemas. Tai ilgalaikis Sąjungos tikslas, visų pirma kaip priemonė klimato srities tikslams pasiekti pagal 2015 m. gruodžio mėn. priimtą Paryžiaus susitarimą.

2. TEISINIS PAGRINDAS, SUBSIDIARUMO IR PROPORCINGUMO PRINCIPAI

2.1. Procedūrinis teisinis pagrindas

Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (SESV) 218 straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad tais atvejais, kai numatytas sudaryti susitarimas nėra išimtinai ar daugiausiai yra susijęs su bendra užsienio ir saugumo politika, Komisija teikia rekomendacijas Tarybai. Taryba priima sprendimą, kuriuo įgaliojama pradėti derybas ir paskiriamas Sąjungos derybininkas arba Sąjungos derybų grupės vadovas.

SESV 218 straipsnio 4 dalyje nustatyta, kad Taryba gali duoti derybininkui derybinius nurodymus ir paskirti specialų komitetą, kuris konsultuotųsi su derybininku.

Komisija rekomenduoja pradėti Europos Sąjungos ir Jungtinės Karalystės derybas dėl dviejų tarptautinių susitarimų – susitarimo dėl bendros sanitarijos ir fitosanitarijos erdvės ir susitarimo dėl Jungtinės Karalystės ir Sąjungos apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemų susiejimo. Derybininke turi būti paskirta Komisija.

Siūlomo sprendimo įgalioti pradėti derybas dėl abiejų numatomų sudaryti susitarimų procedūrinis teisinis pagrindas yra SESV 218 straipsnio 3 ir 4 dalys.

2.2. Materialinis teisinis pagrindas

Šis pasiūlymas susijęs su derybomis dėl dviejų skirtingų susitarimų, kuriems bus taikomi du skirtingi materialiniai teisiniai pagrindai.

Remiantis ESTT nuomone 1/94[5] ir nuomone 2/15[6], su sanitarijos ir fitosanitarijos klausimais susiję susitarimai su trečiosiomis šalimis yra bendros prekybos politikos dalis pagal SESV

[5] 1994 m. lapkričio 15 d. Teismo nuomonė, 1/94, Europos Teisingumo Teismo praktikos rinkinys 1994 I-05267.

207 straipsnį. Todėl Sąjungos ir Jungtinės Karalystės susitarimo dėl bendros sanitarijos ir fitosanitarijos erdvės materialinis teisinis pagrindas turėtų būti SESV 207 straipsnio 4 dalies pirma pastraipa.

Susitarimas dėl Jungtinės Karalystės ir Sąjungos apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemų susiejimo turi būti sudaromas remiantis SESV 192 straipsnio 1 dalimi.

2.3. Sąjungos kompetencija

Kadangi susitarimo dėl bendros sanitarijos ir fitosanitarijos erdvės teisinis pagrindas priklauso bendrai prekybos politikai, Sąjunga turi išimtinę kompetenciją sudaryti tą susitarimą pagal SESV 3 straipsnio 1 dalį.

Sąjunga taip pat turi išimtinę kompetenciją sudaryti susitarimą dėl Jungtinės Karalystės ir Sąjungos apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemų susiejimo pagal SESV 3 straipsnio 2 dalį.

2.4. Subsidiarumo principas (neišimtinės kompetencijos atveju)

Pagal ES sutarties 5 straipsnio 3 dalį, subsidiarumo principas netaikomas srityse, kuriose ES turi išimtinę kompetenciją.

2.5. Derybininko pasirinkimas

Atsižvelgiant į tai, kad numatomi sudaryti susitarimai išimtinai susiję su kitais nei bendra užsienio ir saugumo politika klausimais, pagal SESV 218 straipsnio 3 dalį derybininke turi būti paskirta Komisija.

2.6. Proporcingumo principas

Sąjunga imasi tik tų veiksmų, kurie yra būtini pasiekti šiems politikos tikslams: sukurti bendrą sanitarijos ir fitosanitarijos erdvę ir susieti Jungtinės Karalystės ir Sąjungos apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemas.

2.7. Priemonės pasirinkimas

Ši rekomendacija dėl Tarybos sprendimo pateikiama pagal SESV 218 straipsnio 3 ir 4 dalis, kuriose numatyta, kad Taryba priima sprendimą, kuriuo įgaliojama pradėti derybas ir paskiriamas Sąjungos derybininkas. Taryba taip pat gali pateikti derybininkui derybinius nurodymus. Kitų teisinių priemonių, kuriomis būtų galima pasiekti šios rekomendacijos tikslą, nėra.

3. *EX POST* VERTINIMO, KONSULTACIJŲ SU SUINTERESUOTOSIOMIS ŠALIMIS IR POVEIKIO VERTINIMO REZULTATAI

Nėra duomenų.

4. POVEIKIS BIUDŽETUI

Į susitarimus turėtų būti įtrauktos nuostatos, kuriomis būtų užtikrinama, kad Jungtinė Karalystė finansiškai prisidėtų prie Sąjungos darbo šiose politikos srityse.

---

[6] 2017 m. gegužės 16 d. Teismo nuomonė, 2/15, *OL C 239, 2017 7 24, p. 3–3.*

5. KITI ELEMENTAI

5.1. Išsamus konkrečių rekomendacijos nuostatų paaiškinimas

Šia rekomendacija Europos Komisija prašo Europos Sąjungos Tarybos įgalioti ją pradėti derybas dėl Sąjungos ir Jungtinės Karalystės susitarimų dėl bendros sanitarijos ir fitosanitarijos erdvės sukūrimo ir jų šiltnamio efektą sukeliančių dujų apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemų susiejimo, paskirti Europos Komisiją Sąjungos derybininke, duoti derybininkui nurodymus ir paskirti komitetus, su kuriais konsultuojantis turi būti vedamos derybos.

Bendri abiejų susitarimų elementai

1. Abu susitarimai neturėtų daryti neigiamo poveikio tinkamam Sąjungos vidaus rinkos ir atitinkamų sistemų veikimui.

2. Nė vienu susitarimu Jungtinei Karalystei neturėtų būti suteikiama teisė dalyvauti Sąjungos sprendimų priėmimo procese. Tačiau, nors Jungtinė Karalystė nėra Europos Sąjungos narė, ji turėtų būti ankstyvame etape įtraukta į Europos Sąjungos teisės aktų sprendimų formavimo procesą ir tinkamai prie jo prisidėti tose srityse, kurioms taikoma dinamiško suderinimo ir vienalaikio taikymo pareiga. Europos Komisija turėtų konsultuotis su Jungtine Karalyste ankstyvame politikos formavimo etape. Šios teisės neapimtų dalyvavimo Tarybos ar jos parengiamųjų organų darbe.

3. Abiejuose susitarimuose turėtų būti numatyta Jungtinės Karalystės pareiga dinamiškai suderinti savo teisės aktus su atitinkamais Sąjungos teisės aktais. Dinamiško suderinimo principu turėtų būti užtikrinta, kad tos pačios į susitarimo taikymo sritį patenkančios taisyklės būtų taikomos vienu laiku.

4. Abiem susitarimais turėtų būti užtikrintas vienodas Sąjungos teisės aiškinimas ir taikymas remiantis Europos Sąjungos Teisingumo Teismo praktika – visų pirma Sąjungoje taikytinų taisyklių aiškinimas taip pat turėtų būti taikomas Šalių tarpusavio santykiuose.

5. Abiejuose susitarimuose turėtų būti numatyti veiksmingi ginčų sprendimo mechanizmai, kuriuose dalyvautų nepriklausomas arbitražo teismas ir kuriais būtų užtikrinta, kad aukščiausia instancija visais Europos Sąjungos teisės klausimais būtų Europos Sąjungos Teisingumo Teismas, ir galimybės imtis tinkamų priemonių Sąjungos interesams apsaugoti susitarimų nesilaikymo atveju.

6. Susitarimais turėtų būti užtikrinta, kad naujiems susitarimams administruoti būtų naudojama Prekybos ir bendradarbiavimo susitarimo institucinė komitetų struktūra.

7. Į susitarimus turėtų būti įtrauktos nuostatos, kuriomis užtikrinama, kad, kaip numatyta Prekybos ir bendradarbiavimo susitarime, ir toliau būtų galima imtis kryžminių atsakomųjų veiksmų tarp naujų susitarimų ir sričių, kurioms taikomas Prekybos ir bendradarbiavimo susitarimas.

8. Susitarimais turėtų būti užtikrintas Prekybos ir bendradarbiavimo susitarimo sąlygos dėl apsaugos priemonių (Prekybos ir bendradarbiavimo susitarimo 773 straipsnis) taikymas.

9. Jungtinė Karalystė turėtų finansiškai prisidėti prie atitinkamų išlaidų, susijusių su Sąjungos darbu šiose politikos srityse, padengimo.

Pagrindiniai susitarimo dėl bendros sanitarijos ir fitosanitarijos erdvės elementai

10. Numatomu sudaryti susitarimu turėtų būti sukurta Sąjungos ir Jungtinės Karalystės, kiek tai susiję su Didžiąja Britanija, bendra sanitarijos ir fitosanitarijos erdvė. Todėl gyvūnai, augalai, gyvūniniai ar augaliniai maisto produktai ir (arba) pašarai, taip pat susiję produktai, kuriems taikomi į susitarimo taikymo sritį įtraukti reglamentai ir kurie yra susiję su standartais, kuriems taikomas susitarimas, būtų vežami iš Sąjungos į Jungtinę Karalystę, kiek tai susiję su Didžiąja Britanija, ir atvirkščiai taip, tarsi jie būtų vežami Sąjungoje.

11. Taikymo sritis turėtų apimti sanitarijos, fitosanitarijos, maisto saugos ir bendrąsias vartotojų apsaugos taisykles, taikytinas žemės ūkio maisto produktų gamybai, platinimui ir vartojimui, su gyvais gyvūnais ir pesticidais susijusį reglamentavimą, ekologinės gamybos ir ekologiškų produktų ženklinimo taisykles ir tam tikriems sektoriams ar produktams taikytinus prekybos standartus.

12. Pagal pirmiau minėtą dinamiško suderinimo principą turėtų būti užtikrinta, kad Jungtinei Karalystei, kiek tai susiję su Didžiąja Britanija, ir jos teritorijoje bei Sąjungoje būtų taikomos tokios pačios į šią taikymo sritį patenkančios taisyklės siekiant sukurti bendrą sanitarijos ir fitosanitarijos erdvę. Be šio principo, susitarime turėtų būti numatyta, kad visos šios taisyklės Jungtinei Karalystei, kiek tai susiję su Didžiąja Britanija, ir jos teritorijoje būtų taikomos vienu laiku.

13. Be to, susitarime turėtų būti numatyta, kad tam tikros Sąjungos teisės nuostatos, įskaitant neatidėliotinas priemones ir priemones, taikytinas gyvūnų, augalų, gyvūninių ar augalinių maisto produktų ir (arba) pašarų, taip pat susijusių produktų įvežimui į Sąjungą iš kitų pasaulio šalių, būtų nedelsiant taikomos Jungtinei Karalystei, kiek tai susiję su Didžiąja Britanija, ir jos teritorijoje.

14. Susitarimu Jungtinei Karalystei turėtų būti suteiktos tokios pat galimybės imtis tikslinių veiksmų savo biologiniam saugumui ir visuomenės sveikatai apsaugoti, kaip ir valstybėms narėms pagal Sąjungos teisę. Be to, į susitarimą gali būti įtrauktas trumpas dinamiško suderinimo ir vienalaikio taikymo principų ribotų išimčių sąrašas. Išimtis turėtų būti patvirtinta tik tuo atveju, jei: i) dėl jos Jungtinėje Karalystėje, kiek tai susiję su Didžiąja Britanija, netaikomi žemesni standartai nei nustatytieji atitinkamose Sąjungos taisyklėse; ii) ja nesiremiama siekiant apriboti arba kitaip neigiamai paveikti Sąjungos teisę atitinkančių Sąjungos kilmės gyvūnų, augalų ir prekių įvežimą į Jungtinės Karalystės teritoriją; iii) ji nepažeidžia principo, kad į Sąjungą gali būti įvežami tik tie gyvūnai, augalai ir prekės, kurie atitinka Sąjungos teisę.

<u>Pagrindiniai susitarimo dėl Jungtinės Karalystės ir Sąjungos šiltnamio efektą sukeliančių dujų apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemų susiejimo elementai</u>

15. Susitarimu turėtų būti susietos Sąjungos ir Jungtinės Karalystės šiltnamio efektą sukeliančių dujų apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemos, taip užtikrinant abipusį apyvartinių taršos leidimų pripažinimą.

16. Susitarimu turėtų būti užtikrinta, kad nė viena Šalis netaikytų importuojamoms kitos Šalies kilmės prekėms savo pasienio anglies dioksido korekcinio mechanizmo, jei šis mechanizmas atitinka atitinkamus ES teisės aktus.

17. Į susitarimo taikymo sritį, be kita ko, turėtų patekti šie sektoriai: elektros energijos gamyba, pramoninė šilumos gamyba (išskyrus individualų būstų šildymą), pramonė, vidaus ir tarptautinis jūrų transportas ir vidaus bei tarptautinė aviacija; atsižvelgiant į šią taikymo sritį, susitarimu turėtų būti užtikrintas dinamiškas Jungtinės Karalystės taisyklių suderinimas su atitinkamomis Sąjungos taisyklėmis. Susitarime turėtų būti

nustatyta procedūra, pagal kurią būtų galima toliau plėtoti sektorių, kuriems jis taikomas, sąrašą.

18. Susitarime turėtų būti nustatytas reikalavimas, kad Jungtinė Karalystė dinamiškai suderintų savo *acquis* su atitinkamu *acquis*, visų pirma Direktyva 2003/87/EB ir išvestiniais teisės aktais.

19. Dinamiško suderinimo taikymo sritis taip pat turėtų apimti visas ES finansų reguliavimo ir priežiūros sistemos nuostatas, taikytinas prekybai apyvartiniais taršos leidimais pagal Sąjungos apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemą (ES ATLPS) ir jų išvestinėmis finansinėmis priemonėmis.

20. Susitarime turėtų būti nustatyta Jungtinės Karalystės išmetamų teršalų riba ir mažinimo trajektorija, kurie turėtų būti bent tokio pat plataus užmojo kaip Europos Sąjungos išmetamų teršalų riba ir mažinimo trajektorija.

Rekomendacija

TARYBOS SPRENDIMAS

kuriuo įgaliojama pradėti Europos Sąjungos ir Jungtinės Didžiosios Britanijos ir Šiaurės Airijos Karalystės derybas dėl Europos Sąjungos ir Jungtinės Karalystės, kiek tai susiję su Didžiąja Britanija, bendros sanitarijos ir fitosanitarijos erdvės ir dėl Jungtinės Karalystės ir Sąjungos šiltnamio efektą sukeliančių dujų apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemų susiejimo

EUROPOS SĄJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdama į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 207 straipsnio 4 dalies pirmą pastraipą ir 192 straipsnio 1 dalį kartu su 218 straipsnio 3 ir 4 dalimis,

atsižvelgdama į Europos Komisijos rekomendaciją,

kadangi:

(1) nuo 2021 m. sausio 1 d. taikomas Europos Sąjungos bei Europos atominės energijos bendrijos ir Jungtinės Didžiosios Britanijos ir Šiaurės Airijos Karalystės prekybos ir bendradarbiavimo susitarimas (toliau – Prekybos ir bendradarbiavimo susitarimas)[7]. Kartu su Susitarimu dėl Jungtinės Didžiosios Britanijos ir Šiaurės Airijos Karalystės išstojimo iš Europos Sąjungos ir Europos atominės energijos bendrijos (toliau – Susitarimas dėl išstojimo)[8] jis yra kertinis Europos Sąjungos (toliau – Sąjunga) ir Jungtinės Didžiosios Britanijos ir Šiaurės Airijos Karalystės (toliau – Jungtinė Karalystė) dvišalių santykių akmuo;

(2) 2020 m. gruodžio 31 d., kai baigėsi Susitarime dėl išstojimo numatytas pereinamasis laikotarpis, Jungtinei Karalystei nustota taikyti Sąjungos teisė ir pradėtas taikyti Protokolas dėl Airijos ir Šiaurės Airijos (dabar vadinamas Vindzoro sistema[9]), kuris yra neatskiriama Susitarimo dėl išstojimo dalis;

(3) nuo 2021 m. sausio 1 d. Sąjungos ir Jungtinės Karalystės sanitarijos ir fitosanitarijos erdvės yra atskiros erdvės su atskirais teisės aktais ir politika. Tačiau pagal Vindzoro sistemą Sąjungos sanitarijos ir fitosanitarijos taisyklės ir kitos atitinkamos taisyklės taikomos Jungtinei Karalystei, kiek tai susiję su Šiaurės Airija, ir jos teritorijoje, taip Šiaurės Airiją įtraukiant į Sąjungos sanitarijos ir fitosanitarijos erdvę;

(4) nuo 2021 m. sausio 1 d. Sąjunga ir Jungtinė Karalystė taiko atskiras šiltnamio efektą sukeliančių dujų apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemas, išskyrus Jungtinę Karalystę, kiek tai susiję su Šiaurės Airija, kur pagal Vindzoro sistemos 9 straipsnį ir 4 priedą Sąjungos šiltnamio efektą sukeliančių dujų apyvartinių taršos leidimų prekybos sistema taikoma didmeninėms elektros energijos rinkoms;

---

7 (OL L 149, 2021 4 30, p. 10).

8 (OL L 29, 2020 1 31, p. 7).

9 Pagal Sąjungos ir Jungtinės Karalystės bendrą deklaraciją Nr. 1/2023 (OL L 102, 2023 4 17, p. 87), Vindzoro sistema – naujas Protokolo dėl Airijos ir Šiaurės Airijos su pakeitimais, padarytais Susitarimu dėl išstojimo įsteigto Jungtinio komiteto sprendimu Nr. 1/2023, pavadinimas.

(5) nuo Jungtinės Karalystės išstojimo iš Sąjungos proceso pradžios Sąjunga buvo atvira idėjai sukurti bendrą sanitarijos ir fitosanitarijos erdvę su Jungtine Karalyste, kiek tai susiję su Didžiąja Britanija, jei bus įvykdytos tinkamos sąlygos;

(6) Prekybos ir bendradarbiavimo susitarimo 764 straipsnyje nustatyta, kad kova su klimato kaita yra esminis Prekybos ir bendradarbiavimo susitarimu ir būsimais papildomais susitarimais nustatytos partnerystės elementas;

(7) kaip numatyta Prekybos ir bendradarbiavimo susitarimo 392 straipsnio 6 dalyje, Sąjunga ir Jungtinė Karalystė turi rimtai apsvarstyti galimybę susieti savo atitinkamas anglies dioksido apmokestinimo sistemas taip, kad būtų išlaikytas šių sistemų vientisumas ir užtikrinama galimybė padidinti jų veiksmingumą;

(8) Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2003/87/EB (toliau – Direktyva 2003/87EB)[10] 25 straipsnio 1a dalyje numatyta galimybė su trečiosiomis šalimis sudaryti susitarimus dėl šiltnamio efektą sukeliančių dujų apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemų abipusio leidimų pripažinimo;

(9) Direktyvoje 2003/87/EB nustatytas reikalavimas, kad bet kuri tokia trečiosios šalies apyvartinių taršos leidimų prekybos sistema būtų privaloma ir grindžiama didžiausiomis absoliučiomis išmetamų teršalų ribomis. Šiuo metu Jungtinės Karalystės šiltnamio efektą sukeliančių dujų apyvartinių taršos leidimų prekybos sistema šiuos kriterijus atitinka;

(10) pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2023/956[11] (toliau – PADKM reglamentas) 2 straipsnio 4 ir 6 dalis, PADKM reglamentas netaikomas trečiųjų šalių, su kuriomis Sąjunga yra sudariusi susitarimą, kuriuo Sąjungos apyvartinių taršos leidimų prekybos sistema visiškai susiejama su tos trečiosios šalies apyvartinių taršos leidimų prekybos sistema, ir kurios atitinka visas atitinkamas sąlygas, kilmės prekėms;

(11) 2025 m. gegužės 19 d. aukščiausiojo lygio susitikime Europos Komisija ir Jungtinė Karalystė susitarė dėl bendrojo susitarimo, kuriuo kaip vieni iš svarbiausių prioritetų nustatomi jų siekiai sukurti bendrą sanitarijos ir fitosanitarijos erdvę ir susieti savo apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemas. Bendrajame susitarime taip pat išdėstytas politinis susitarimas dėl pagrindinių būsimo darbo, susijusio su susitarimais dėl bendros sanitarijos ir fitosanitarijos erdvės ir dėl Jungtinės Karalystės ir Sąjungos apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemų susiejimo, parametrų ir kartu primenama, kad abi pusės greitai imsis šių įsipareigojimų vykdymo pagal atitinkamas procedūras ir teisines sistemas;

(12) todėl turėtų būti pradėtos derybos siekiant su Jungtine Karalyste sudaryti du atskirus susitarimus – susitarimą dėl bendros sanitarijos ir fitosanitarijos erdvės ir susitarimą dėl Jungtinės Karalystės ir Sąjungos šiltnamio efektą sukeliančių dujų apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemų susiejimo,

---

[10] 2003 m. spalio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2003/87/EB, nustatanti šiltnamio efektą sukeliančių dujų emisijos leidimų sistemą Sąjungoje ir iš dalies keičianti Tarybos direktyvą 96/61/EB, OL L 275, 2003 10 25, p. 32–46, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2003/87/2024-03-01.

[11] 2023 m. gegužės 10 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2023/956, kuriuo nustatomas pasienio anglies dioksido korekcinis mechanizmas, OL L 130, 2023 5 16, p. 52–104, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2023/956/oj.

PRIĖMĖ ŠĮ SPRENDIMĄ:

1 straipsnis

Komisija įgaliojama Sąjungos vardu vesti derybas su Jungtine Karalyste dėl:

(a) susitarimo dėl Sąjungos ir Jungtinės Karalystės, kiek tai susiję su Didžiąja Britanija, bendros sanitarijos ir fitosanitarijos erdvės;

(b) susitarimo dėl Sąjungos ir Jungtinės Karalystės šiltnamio efektą sukeliančių dujų apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemų susiejimo.

2 straipsnis

Derybiniai nurodymai išdėstyti šio sprendimo priede.

3 straipsnis

Derybos vedamos konsultuojantis su [specialaus (-ių) komiteto (-ų) pavadinimas, kurį (-iuos) įrašo Taryba].

4 straipsnis

Šis sprendimas skirtas Komisijai.

Priimta Briuselyje

Tarybos vardu
Pirmininkas / Pirmininkė